

До спеціалізованої вченої ради
ДФ 79.051.009
Національного університету
«Чернігівська політехніка»

**Відгук
офіційного опонента**

на дисертаційну роботу Догадіної Валентини Юріївни
на тему: «Організаційно-економічне забезпечення управління освітніми
послугами в Україні в умовах євроінтеграції», подану на здобуття наукового
ступеня доктора філософії у галузі знань 07 «Управління та адміністрування»
за спеціальністю 073 «Менеджмент»

Актуальність обраної теми дослідження

Загально визнаним є факт, що від якості системи освіти в країні без перебільшення залежить її майбутнє. Система освіти формує найважливіше багатство держави – її людський потенціал. Справедливим є твердження, що розвиток системи освіти та підвищення якості освітніх послуг – стратегічний національний пріоритет в кожній державі, оскільки цей розвиток безпосередньо пов'язаний із розвитком економіки і суспільства. В Національній доктрині розвитку освіти зазначено: «Освіта – основа розвитку особистості, суспільства, нації та держави, запорука майбутнього України. Вона є визначальним чинником політичної, соціально-економічної, культурної та наукової життєдіяльності суспільства. Освіта відтворює і нарощує інтелектуальний, духовний та економічний потенціал суспільства. Освіта є стратегічним ресурсом поліпшення добробуту людей, забезпечення національних інтересів, зміцнення авторитету і конкурентоспроможності держави на міжнародній арені». Якість послуг освіти традиційно пов'язувалась із змістом і формою навчального процесу, до того ж зміст навчального процесу базувався на кваліфікації і досвіді науково-педагогічних кадрів. Однак на сьогодні є необхідність переглянути погляди на організаційно-економічне забезпечення управління освітніми послугами в Україні.

З огляду на стрімкий розвиток процесів глобалізації ринків та загострення конкуренції на них найважливішого значення набуває проблема виживання у конкурентній боротьбі на ринку послуг у царині надання освітніх послуг. Тут треба, передусім, переглянути ставлення до самого поняття якості освіти, оскільки вже зрозуміло, що незмінними при цьому не зможуть залишитись ні

зміст, ні форма надання послуг освіти. З огляду на вищевикладене вибір теми дисертаційного дослідження В. Ю. Догадіної є актуальним та своєчасним.

Зв'язок теми дослідження з науковими планами, програмами, фундаментальними та прикладними дослідженнями

Дисертаційна робота виконана у відповідності до плану науково-дослідних робіт Науково-дослідного центру індустріальних проблем розвитку НАН України за темою «Обґрунтування пріоритетних напрямів наукової та науково-технічної діяльності з забезпечення соціоекономічної стійкості України в умовах глобальної нестабільності» (номер державної реєстрації 0120U103196), у межах якої здобувачкою визначені напрями підвищення ефективності організації управління освітніми послугами в Україні. Напрямок дослідження регламентується наступними законодавчими актами: Законом України «Про освіту» та «Стратегією сталого розвитку України до 2030 року».

Ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків і рекомендацій, їх достовірність і новизна

Наукові положення, висновки та рекомендації, які містяться в дисертаційній роботі Валентини Юріївни Догадіної, мають достатньо високий ступінь обґрунтованості, що зумовлено широким аналізом значної кількості вітчизняних та закордонних джерел статистичної та теоретико-методичної інформації.

Структура дисертаційної роботи визначена її метою та спрямованістю на вирішення актуальних завдань з обґрунтування теоретичних положень й розробки організаційно-економічного забезпечення управління освітніми послугами в Україні в умовах євроінтеграції. Шляхи розв'язання поставлених завдань мають різний ступінь наукової новизни, а саме: удосконалено та набуло подальшого розвитку.

Для вирішення поставлених у роботі завдань використано сукупність наукових методів та підходів, зокрема, порівняння та систематизації, системного аналізу, логічного узагальнення, синергетичний підхід, методи порівняння та групування, експертне оцінювання, факторний аналіз, а також графічний метод.

Автором представлено наступні наукові результати:

- удосконалено змістовне наповнення категоріального апарату теорії управління освітніми послугами. Суть результату: враховано інтереси різних груп стейкхолдерів, визначено критерії якості освітніх послуг, визначено умови для формування соціальної відповідальності та економічної ефективності процесу надання освітніх послуг. Розглянуті сутність, зміст та складові освітніх послуг надають цілісне уявлення освітніх послуг як відкритої динамічної системи, яка забезпечує організаційно-економічне управління та ідентифікацію її основних складових – провайдерів, продуктів і стейкхолдерів;

- удосконалено методичний підхід до оцінювання ефективності управління освітніми послугами в Україні. Суть результату: на основі опитування всіх безпосередніх або опосередкованих учасників освітнього процесу проведено експертне оцінювання якості освітніх послуг. Запропоновано розглядати процес прийняття управлінських рішень в освітній сфері як комплексну стратегію управління, яка враховує динаміку зміни як внутрішніх, так і зовнішніх факторів розвитку закладів освіти в Україні;

- удосконалено методичне забезпечення управління освітніми послугами у ЗВО України в умовах євроінтеграції. Суть результату: процес управління складається із трьох блоків; інституційного, організаційного, фінансово-економічного та визначає регламент конкретних дій для всіх зацікавлених сторін у напрямі розбудови та оновлення освітнього процесу. Це дозволить краще використовувати фінансові механізми залучення інвесторів в освітню діяльність та ефективно використовувати кадровий потенціал ЗВО;

- дістали подальшого розвитку напрями підвищення ефективності організації управління освітніми послугами в Україні. Суть результату: ефективність управління визначається конкретними діями органів державної влади, керівництвом вітчизняних ЗВО, громадськими організаціями та спонсорами щодо оптимізації процесу управління системою освіти шляхом удосконалення функцій планування, організації, мотивації та контролю;

- дістало розвитку економічне обґрунтування факторів впливу на управління освітніми послугами. Суть результату: визначено кількісні та якісні

характеристики і певні диспропорції за територією України всіх видів освітніх та економічних ресурсів, що істотно обмежують використання освітнього та кадрового потенціалів та входження вітчизняних ЗВО у європейський освітній простір;

- отримав розвитку методичний підхід до оцінки рівня управління освітніми послугами в Україні. Суть результату: він заснований на аналізі стану складових освітньої діяльності за областями України. Це дає можливість визначити ключові показники діяльності ЗВО та вплив на них територіальних диспропорцій.

Отримані у дисертаційній роботі результати мають високий ступінь обґрунтованості, що підтверджується глибоким аналізом літературних джерел вітчизняних та закордонних дослідників та використанням статистичної звітності та застосуванням широкого кола наукових методів та підходів.

Теоретична цінність і практична значущість наукових результатів

Теоретична цінність отриманих наукових результатів полягає в узагальненні існуючих та розробці нових теоретико-методичних положень та практичних рекомендацій, які збагачують організаційно-економічне забезпечення управління освітніми послугами в Україні.

Наукові результати дисертаційної роботи використані: у Кременчуцького національного університету (довідка про впровадження № 1234 від 22.10.2020 р.) при підготовці студентів першого (бакалаврського) та другого (магістерського) рівнів вищої освіти за спеціальності 073 – менеджмент та викладанні дисципліни «Інвестиційний менеджмент»; Національного університету «Острозька академія» (довідка про впровадження № 56/2020-нп від 21.12.2020 р.) при плануванні проведення моніторингу зовнішнього та внутрішнього оточення Університету.

Повнота викладення наукових результатів дисертації в опублікованих працях

За результатами дисертаційного дослідження опубліковано 11 наукових праць. Серед них 7 статей (5 одноосібних), з яких 1 стаття у науковому фаховому виданні; 6 - статей у виданнях, які включені до міжнародних наукометричних баз даних (1 стаття у базі Scopus); 4 тези доповідей у матеріалах конференцій.

Перелік публікацій дозволяє стверджувати, що В. Ю. Догадіна виконала вимоги пункту 10 «Тимчасового порядку присудження ступеня доктора філософії», затвердженого постановою КМУ від 06.03.2019 р. № 167.

Основні результати досліджень, висновки і рекомендації, викладені в дисертаційній роботі, доповідалися на міжнародних та всеукраїнських науково-практичних конференціях, зокрема: I Міжнародній науково-практичній Інтернет-конференції присвяченій 95-річчю Харківського національного університету міського господарства імені О. М. Бекетова «Інновації в управлінні соціально-економічним розвитком» (м. Харків, 5 березня 2018 р.); XX Міжнародній науково-практичній інтернет-конференції «Інновації XXI століття» (м. Вінниця, 25 травня 2018 р.); II Міжнародній науково-практичній інтернет-конференції «Формування ефективних механізмів управління в умовах трансформації соціально-економічних систем» (Харків, 12 березня 2020 р.); Всеукраїнській науково-практичній інтернет-конференції з міжнародною участю «Стратегічні перспективи розвитку економічних суб'єктів в нестабільному економічному середовищі» (м. Кременчук, 13-15 березня 2020 р.). Таким чином, апробацію результатів дисертаційного дослідження слід вважати достатньою.

Відповідність дисертації встановленим вимогам

Порушення академічної доброчесності у дисертації не виявлено, є посилання на відповідні джерела інформації.

Структура дисертаційної роботи є загальноприйнятою: анотація, вступ, три розділи, висновки, списки використаних джерел у кожному розділі, додатки. Роботу виконано в науковому стилі, її зміст викладено в чіткій логічній послідовності, що сприяє сприйняттю викладених матеріалів дослідження. Обсяг основного тексту дисертації становить 218 арк. Оформлення дисертації відповідає вимогам Наказу МОН України «Про затвердження вимог до оформлення

дисертацій» від 12.01.2017 р. № 40 зі змінами від 31.05.2019 р.

Дискусійні положення та зауваження щодо змісту дисертації

Незважаючи на загальну позитивну оцінку обґрунтованих у дисертаційній роботі положень, висновків та рекомендацій, варто розглянути певні дискусійні положення та зауваження, які полягають у наступному:

1. Шкода, що у ході викладення сутності та змісту поняття «освітня послуга» авторка нехтувала маркетинговим підходом до визначення послуг у сфері освіти.

2. У ході удосконалення організаційно-економічного забезпечення управління освітніми послугами авторці слід було зосередити увагу на платоспроможності попиту громадян в Україні.

3. Слід було більше уваги приділити питанням впливу процесів децентралізації влади в Україні на формування організаційно-економічного забезпечення управління освітніми послугами.

4. Розкриваючи внутрішні складові системи забезпечення якості освіти слід було згадати про нормативне забезпечення освітніх послуг, стор. 59-62 роботи.

5. У ході визначення впливу системи управління персоналом на показники якості освіти у навчальних закладах автор звертає увагу на мотивацію викладацького складу, але забуває про стимулювання праці, яке має бути як матеріальним, так і моральним, стор. 199-291 дисертації.

Наведені зауваження не впливають на загально позитивний висновок щодо поданої на розгляд дисертаційної роботи та слугують рекомендаціями для подальших досліджень автора.

Загальний висновок

Дисертаційна робота «Організаційно-економічне забезпечення управління освітніми послугами в Україні в умовах євроінтеграції» В. Ю. Догадіної є завершеним науковим дослідженням, результати якого, а саме: теоретичні положення, методичні підходи та практичні рекомендації дозволяють вирішити актуальне науково-практичне завдання з удосконалення організаційно-економічного забезпечення управління освітніми послугами в Україні.

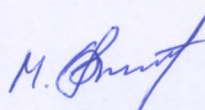
Дисертаційне дослідження за змістом відповідає спеціальності

073 «Менеджмент», а за якістю теоретичних та методичних розробок відповідає рівню дисертацій на здобуття наукового ступеня доктора філософії. Обрана тема дисертаційної роботи є актуальною та розкритою; поставлену мету досягнуто; завдання дисертаційної роботи виконано; результати дослідження мають наукову новизну, теоретичне значення та практичну цінність.

Дисертація на тему «Організаційно-економічне забезпечення управління освітніми послугами в Україні в умовах євроінтеграції» за своїм змістом відповідає вимогам пунктів 9, 10, 11 і 12 «Тимчасового порядку присудження ступеня доктора філософії», затвердженого постановою КМУ від 06.03.2019 р. № 167 із змінами, внесеними згідно з Постановами КМУ № 979 від 21.10.2020 р., № 608 від 09.06.2021 р., а її автор – Догадіна Валентина Юріївна – заслуговує на присудження ступеня доктора філософії в галузі знань «Управління та адміністрування» за спеціальністю 073 «Менеджмент».

Офіційний опонент,

професор кафедри менеджменту і публічного адміністрування
ННІ економіки і менеджменту,
Харківського національного університету
міського господарства імені О. М. Бекетова
д.е.н., доцент

 М. В. Боровик

Підпис М. В. Боровик
Засвідчує: кафе відд. кадрів
" " " " " "

Т-6-0

Догадіна В.О.)